

Latvijas Republikas Ekonomikas ministrija
Patērētāju tiesību aizsardzības centrs
Elizabetes ielā 41/43, Rīgā, LV-1010, tālr. (+371)7220151, fakss (+371)7338024

LĒMUMS
par nevienlīdzīgiem un netaisnīgiem
līguma noteikumiem

2005.gada 12.decembrī.

Nr.11 -lg

Patērētāju tiesību aizsardzības centrā (turpmāk – *PTAC*) 2005.gada 12.oktobrī saņemts (...) iesniegums, kurā izteikts lūgums izvērtēt ar SIA „Unilīzings” un (...) 2004.gada 21.maijā noslēgtā finanšu līzings (nomas pirkuma) līguma Nr.(...) par automašīnas (...) (turpmāk – *Prece*) izpirkuma nomu (turpmāk – *Nomas līgums*) un pirkuma līguma Nr.(...) (turpmāk – *Pirkuma līgums*) noteikumus.

PTAC ir pieprasījis un 2005.gada 24.oktobrī, kā arī 2005.gada 9.novembrī saņēmis SIA „Unilīzings” paskaidrojumus par *Nomas līguma* un *Pirkuma līguma* noteikumu atbilstību *PTAL*. Paskaidrojumiem pievienots līguma projekts, kuru SIA „Unilīzings” patlaban piedāvā personām, kas atbilst *Patērētāju tiesību aizsardzības likumā* (turpmāk – *PTAL*) noteiktajai patērētāja definīcijai. SIA „Unilīzings” paskaidrojumos norāda, ka:

Nomas līguma 2.6.punkts nav pretrunā ar *PTAL* noteikumiem, jo līdz ar *Nomas līguma* noslēgšanu patērētājs kļūst par lietas turētāju jeb faktisko valdītāju, kas faktiski varu realizē pielīgtajos ietvaros, un tādējādi valdījumā pārstāv lietas īpašnieku, šis punkts paredz patērētāja pienākumu pēc trūkumu konstatācijas vērsties pie pārdevēja, lai konstatētais trūkums tiktu novērsts, kā arī *Nomas līguma* 2.6.punkts paredz patērētāja tiesības pieprasīt attiecīgo pilnvarojumu no īpašnieka;

Nomas līguma 4.5.punkts nepārkāpj *PTAL* noteikumus, jo patērētājs valdījumā pārstāv īpašnieku un iznomātājs pirkuma līgumu slēdz, izpildot patērētāja gribu;

Nomas līguma 7.5.punkts arī nepārkāpj *PTAL* noteikumus, jo patērētājam, saņemot iznomātāja pilnvarojumu, ir tiesības griezties ar prasījumu attiecīgajās tiesību sargājošajās un tiesu institūcijās. *Nomas līguma* 9.6.punkts nav pretrunā ar *PTAL*, jo iznomātājs nav ne preces ražotājs, ne pārdevējs, kā arī *Nomas līgums* nav kvalificējams kā patērētāja kreditēšanas līgums. Patērētājs precīzi izvēlas patstāvīgi un iznomātājs, noslēdzot attiecīgo pirkuma līgumu tikai izpilda patērētāja gribu;

Nomas līguma 9.3. un 9.5.1.punkts nepārkāpj *PTAL*, jo patērētājam līdz līguma laušanai bija nodrošinātas tiesības brīvi lietot nomas priekšmetu, par ko tiek maksāta ikmēneša nomas maksa, savukārt *Civillikuma* 2070.pants nav attiecināms uz *Nomas līgumu*, savukārt tiesības vienpusēji lauzt līgumu, ja ir pārkāptas līgumiskās attiecības un pieprasīt nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu ir noteiktas attiecīgajos *Civillikuma* pantos;

SIA „Unilīzings” norāda, ka *Nomas līgums* nav kvalificējams kā patērētāja kreditēšanas līgums, jo, noslēdzot *Nomas līgumu*, līzings kompānija patērētāja uzdevumā pērk lietu, kuru patērētājs turpmāk lieto, periodiski atmaksājot lietas vērtību, savukārt patēriņa kredīts ir kredīts, kas paredzēts tikai privātpersonām ilglaicīgas lietošanas sadzīves preču, kā arī dažādu pakalpojumu apmaksai (mācībām, medicīniskai aprūpei u.c.);

Nomas līguma 12.2. un *Pirkuma līguma* 6.2.punkti nepārkāpj *PTAL*, jo neizslēdz vai nekavē patērētāju vērsties patērētāju tiesību aizsardzības iestādēs, jo, ievērojot *Civilprocesa likuma* 487.panta noteikumus, strīds par *Nomas līguma* noteikumu pārkāpšanu ir piekritīgs šķīrējtiesai un, parakstot šķīrējtiesas līgumu, puses ir apliecinājušas, ka ir apspriedušas visus šī līguma noteikumus un vienojušās par tiem bez spaidiem, maldības un viltus. Līdz ar to SIA „Unilīzings” uzskata, ka *PTAL* noteikumi nav pārkāpti.

PTAC 2005.gada 30.novembra vēstulē Nr.1/06 – 7605 aicināja SIA (...) izteikt viedokli par *Pirkuma līguma* 6.2.punkta atbilstību *PTAL* uz ko atbilde nav tikusi saņemta.

Sakarā ar *Pirkuma līgumu* un *Nomas līgumu* (...) saskaņā ar *PTAL* 1.panta 3.punktu uzskatāms par patērētāju, bet SIA „Unilīzings” kā kredīta devējs un *Preces* iznomātājs saskaņā ar *PTAL* 1.panta 4.punktu – par pakalpojuma sniedzēju.

Nemot vērā, ka *PTAC* ar *PTAL* 25.panta ceturtās daļas 6.punkta noteikumiem noteiktajās funkcijās ietilpst ar patērētājiem slēgto līgumu un līgumu projektu uzraudzība un saskaņā ar *Noteikumu* 21.punktu šo noteikumu uzraudzība nodota *PTAC* kontrolē, tad *PTAC* ir tiesīgs izvērtēt *Nomas līguma*, *Pirkuma līguma*, kā arī SIA „Unilīzings” patērētājiem piedāvātā finanšu līzings (nomas pirkuma) līguma projekta (turpmāk – *Projekts*) atbilstību gan *PTAL*, gan arī *Noteikumu* prasībām, kā arī atbilstoši *PTAL* 25.panta astotās daļas 1.punkta noteikumiem pieprasīt novērst patērētāju tiesību pārkāpumus. Saskaņā ar *PTAL* 6.panta pirmo daļu *Ražotājs, pārdevējs vai pakalpojuma sniedzējs nedrīkst piedāvāt tādus līguma noteikumus, kas ir pretrunā ar līgumslēdzēju pušu tiesiskās vienlīdzības principu, šo likumu un citiem normatīvajiem aktiem*. Saskaņā ar *PTAL* 3.panta 2.punktu *patērētāju tiesības ir pārkāptas, ja nav ievērots līgumslēdzēju pušu vienlīdzības princips un līguma noteikumi ir netaisnīgi*.

Attiecībā uz *Nomas līguma* atbilstību patērētāju kreditēšanas līguma jēdzienam, *PTAC* norāda, ka, kā to ir definējis Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāts savā 2002.gada 27.februāra spriedumā lietā Nr.SKC-118 par izpirkumnomu (līzingu), tad *līzings līgums nav uzskatāms tikai par aizdevuma līgumu, kas nosaka kreditora un parādnieka saistības, tāpat tas arī nav tikai līgums par mantas lietojumu, ko regulē nomas, īres vai patapinājuma līgumi. Līzings līgumā paredzētais bankas kredīts un mantas iegāde ar tās lietojuma piešķiršanu līzings ņēmējam un saistību atmaksāt kredītu, lai iegūtu līzings objektu īpašumā, veido kompleksas šī darījuma dalībnieku saistības, kas nav atraujamas viena no otras*. Tiesību zinātnē līzings definēts kā konsensuāls atlīdzības līgums, saskaņā ar kuru viena puse (līzings devējs) apsola iegūt īpašuma tiesības uz otras puses (līzings ņēmēja) izraudzītu lietu (turpmāko līzings objektu) un nodot to līzings ņēmējam lietošanā, pretī saņemot zināmu līzings maksu. Savukārt finanšu līzings līguma gadījumā īpašuma tiesības uz līzings objektu līzings ņēmējs var iegūt, līzings līgumā iepriekš noteiktajā kārtībā nomaksājot līzings objekta vērtību un izpildot pārējās līgumā paredzētās saistības ar līzings devēju (Leja L. *Līzings*

izpratne un pielietošana Latvijā un Eiropā I, Likums un Tiesības, 2003., nr.1). No lietas apstākļiem izriet, ka SIA „Unilīzings” noslēdza *Pirkuma līgumu* par ... izvēlētās *Preces* iegādi un noslēdza ar (...) *Nomas līgumu* kā rezultātā (...) ieguva lietošanā (faktiskajā valdījumā) *Preci*. Šī līguma izpildes rezultātā (...) tiek nodotas īpašumtiesības uz *Preci*.

Atbilstoši *PTAL* 8.panta pirmās daļas noteikumiem saskaņā ar patērētāja kreditēšanas līgumu persona, kas nodarbojas ar patērētāja kreditēšanu, piešķir vai apsola piešķirt patērētājam kredītu. Kredīts noformējams kā atlikts maksājums, aizdevums vai cita finansiāla vienošanās. Padomes 1986.gada 22.decembra direktīva 87/102/EEK par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz patēriņa kredītu, kas grozīta ar direktīvam 90/88/EEK un 98/7/EEK, kuras ieviestas Latvijas likumdošanā 2.panta c punkts paredz līdzīgu patērētāja kreditēšanas līguma definīciju. Minētās direktīvas preambulā minēts, ka attiecībā uz precēm vai pakalpojumiem, ko patērētājs ir ar līgumu apņēmis nopirkt uz kredīta, patērētājam vajadzētu pret kredīta devēju būt tiesībām, kuras papildina viņa parastās līgumiskās tiesības pret kredīta devēju un pret preču piegādātāju vai pakalpojuma sniedzēju, un ka kredīta devējam un preču un pakalpojumu piegādātājam ir iepriekš noslēgts līgums saskaņā ar kuru kredīta devējs izsniedz kredītu šī piegādātāja patērētājiem ar mērķi ļaut iegādāties preces un pakalpojumus no šī piegādātāja. Tāpat arī direktīvas preambulā minēts, ka sakarā ar direktīvu pieņemtie normatīvie akti nevarētu tikt apieti līguma formulējuma dēļ. Turklāt minētās direktīvas 2.pantā noteikti izņēmumi līgumiem, uz kuriem šī direktīva neattiecas. Tomēr ne konkrētajā direktīvā, ne arī kādā Latvijas normatīvajā aktā nav norādīts, ka noteikumi par patērētāju kreditēšanas līgumu neattiektos uz kredīta piešķiršanu automašīnai. Arī *PTAL* 31.pantā, kas nosaka patērētāja prasījumus saistībā ar patērētāja kreditēšanu, norādīti dažādu patērētāja kreditēšanas veidi, to skaitā, arī patērētāja kredīts, ko patērētājam piešķirusi trešā persona (kredīta devējs) saskaņā ar līgumu starp kredīta devēju un pārdevēju vai pakalpojuma sniedzēju, vai izmantojot sadarbību starp kredīta devēju un pārdevēju vai pakalpojuma sniedzēju patērētāja kreditēšanā. Savukārt Satversmes tiesa 2005.gada 17.janvāra sprieduma lietā Nr.2004-10-01 9.3.2.apakšpunktā ir norādījusi, ka *PTAL* nodrošinātā patērētāju tiesību aizsardzība ir plašāka, nekā tas tiek uzskatīts, jo, piemēram, patērētāju kreditēšanas (līzings) un lielākoties īres līgumi ir uzskatāmi par patērētāju līgumiem. Savukārt SIA „Unilīzings” sniegtais tulkojums būtu pretrunā ar patērētāja tiesību aizsardzības likumdošanu, jo tādejādi netiktu nodrošināta pietiekoša patērētāja aizsardzība finanšu līzings līguma (izpirkuma nomas vai tam līdzīga līguma) noslēgšanas gadījumā.

Tādējādi no iepriekš minētā izriet tas, ka starp SIA „Unilīzings” un (...) noslēgtais *Nomas līgums* ir **patērētāja kreditēšanas līgums**, jo SIA „Unilīzings” ir noslēdzis *Nomas līgumu*, piešķirot noteiktu naudas summu (...) izvēlētās *Preces* iegādei, kā arī, nododot *Preci* (...) lietošanā. Līdz ar to uz *Nomas līgumu* attiecas *PTAL* un *Noteikumu* prasības.

PTAC norāda, ka *Noteikumu* 11.1.punktā paredzēts, ka kreditēšanas līgumā jānorāda gada procentu likme vai sākotnējā gada procentu likme. Gada procentu likmē atbilstoši *Noteikumu* prasībām iekļaujamas arī visas ar kreditēšanu saistītās izmaksas – t.i. arī komisijas maksa, kas konkrētajā gadījumā nav iekļauta gada procentu likmē. Līdz ar to gada procentu likme ir 6,49%, kas nav norādīta *Nomas līgumā*. *Noteikumu* mērķis ir, ņemot vērā, ka

patērētājam ir tiesības izvēlēties sev piemērotāko piedāvājumu, nodrošināt iespēju patērētājam salīdzināt piedāvājumus un izdarīt saprātīgu, uz informāciju balstītu izvēli. Nenorādot līgumā gada procentu likmi, netiek pilnībā nodrošinātas patērētāja tiesības uz pilnīgu un patiesu informāciju par SIA „Unilīzings” patērētājam piedāvāto kreditēšanas pakalpojumu. Ņemot vērā iepriekš minēto un saskaņā ar *PTAL* 3.panta 3.punkta noteikumiem, tas uzskatāms par patērētāju tiesību pārkāpumu.

Lai konstatētu, vai attiecīgais līguma noteikums ir apspriests, ir jāņem vērā *PTAL* 6.panta piektajā un septītajā daļā noteiktais. *PTAL* 6.panta septītās daļas noteikumi paredz, ka, ja ražotājs, pārdevējs vai pakalpojuma sniedzējs apgalvo, ka konkrētie līguma noteikumi ir apspriesti, tad tam ir šis apspriešanas fakts jāpierāda. Savukārt saskaņā ar *PTAL* 6.panta piektajā daļā teikto *līguma noteikums vienmēr ir uzskatāms par savstarpēji neapspriestu, ja līgums sastādīts iepriekš un patērētājam nav bijis iespējams ietekmēt attiecīgā līguma noteikumus*. No lietas materiāliem izriet, ka SIA „Unilīzings” patērētājiem piedāvā tipveida līgumus, kas jau ir sastādīti iepriekš. Eiropas Kopienu 1993.gada 5.aprīļa direktīvas Nr.93/13/EEC Par netaisnīgiem līguma noteikumiem patērētāju līgumos (kuras normas ir iekļautas *Patērētāju tiesību aizsardzības likumā*) 3.panta otrajā daļā teikts, ka nosacījums vienmēr uzskatāms par neapspriestu, ja tas ir bijis sagatavots jau iepriekš un patērētājam līdz ar to nav bijusi iespēja ietekmēt šā nosacījuma saturu, īpaši tas ir iepriekš formulētu tipveida līgumu kontekstā. Tādējādi standartnoteikumi (tipveida līgumu noteikumi) vienmēr uzskatāmi par neapspriestiem, un standartnoteikumu piemērošanas gadījumā faktiski nav nekādas juridiskās iespējas izvairīties no *PTAL* (un tā noteikumos ietvertās direktīvas 93/13/EEK Par netaisnīgiem līguma noteikumiem patērētāju līgumos) piemērošanas. Pat skaidri izteikts patērētāja apliecinājums, ka viņš ir iepazīstināts ar līguma standartnoteikumiem un vienojies par tiem, neizslēdz direktīvas piemērošanu (skat. Zadraks G. Netaisnīgu noteikumu direktīvas reforma. Likums un Tiesības, 2005.,4). Ja apspriešana ir formāla (piemēram, personas paraksts līgumā), tad to nedrīkstētu pieņemt kā apspriešanu *PTAL* izpratnē. Līdz ar to un tā kā SIA „Unilīzings” nav iesniegusi pierādījumus par *Nomas līguma* un *Pirkuma līguma* noteikumu apspriešanas faktu ar ... *Nomas līguma* un *Pirkuma līguma* noteikumi uzskatāmi par tādiem, kas nav apspriesti ar ...

Nomas līguma (arī *Projekta*) 2.1.3.punkts paredz, ka iznomātājs (SIA „Unilīzings”) nav atbildīgs ...*par Nomas priekšmeta kvalitāti, Nomas līguma* 2.2.punkts paredz, ka *parakstot šo Līgumu, Nomnieks apliecina, ka piekritis tā noteikumiem, kā arī atsakās no jebkādam turpmākām pretenzijām pret Iznomātāju saistībā ar Nomas priekšmeta pirkuma līgumu. Nomas līguma* 2.10.punkts paredz, ka *Pēc Pirkuma līguma noslēgšanas Nomnieks atsakās celt jebkāda veida pretenzijas pret Iznomātāju Nomas priekšmeta nepilnību vai trūkumu dēļ.*

PTAC norāda, ka saskaņā ar *PTAL* 1.panta 2.punktu pakalpojums ir *personas saimnieciskās vai profesionālās darbības ietvaros par atlīdzību vai bez tās izpildīts patērētāja pasūtījums vai tāda ar patērētāju noslēgta līguma pildīšana, saskaņā ar kuru tiek iznomāta kāda lieta, izgatavota jauna lieta, uzlabota vai pārveidota esoša lieta vai tās īpašības vai veikts darbs, vai gūts nematerializēts darba rezultāts*. Līdz ar to arī patērētāja kreditēšana un lietas iznomāšana ir uzskatāma par pakalpojumu *PTAL* izpratnē. Saskaņā ar *PTAL* 33.panta otrās un ceturtās daļas noteikumiem pakalpojuma sniedzējam ir regresa prasījuma tiesības

pret personu, kuras vainas dēļ pakalpojums ir līguma noteikumiem neatbilstošs vai patērētājam radušies zaudējumi. Ņemot vērā izpirkuma nomas līguma raksturu, līzings devējs varētu izslēgt savu atbildību par lietas trūkumiem tikai tad, ja līzings ņēmējam tiktu garantētas patstāvīgas tiesības uz pienācīga pretizpildījuma saņemšanu, respektīvi, dodot līzings ņēmējam līdzvērtīgu tiesību aizsardzības līdzekli. Tomēr, ņemot vērā *Nomas līguma* 2.6.punkta un 7.5.punkta noteikumus, patērētājam, lai tas varētu celt prasību pret pārdevēju ir nepieciešams SIA „Unilīzings” pilnvarojums, kas praktiski nozīmē, ka patērētājs zaudē savas likumīgās tiesības, ņemot vērā, ka, rīkojoties SIA „Unilīzings” vārdā, patērētājs nevarēs izmantot *PTAL* noteiktās tiesības, jo SIA „Unilīzings” neatbilst *PTAL* 1.panta 3.punktā noteiktajai patērētāja definīcijai. Turklāt līguma noteikumi nedrīkstētu ierobežot arī patērētāja tiesības izmantot *PTAL* 31.pantā noteiktos patērētāja prasījumus saistībā ar patērētāja kreditēšanu. Saskaņā ar *PTAL* 5.panta otrās daļas 4.punktu noteikumiem līguma noteikumi ir pretrunā ar līgumslēdzēju tiesisko vienlīdzību, ja noteic, ka patērētājs atsakās no savām likumīgajām tiesībām. *PTAL* 6.panta trešās daļas 3.punktu par netaisnīgu ir uzskatāms līguma noteikums, kas ierobežo vai izslēdz iespēju patērētājam izmantot savas likumīgās prasījuma tiesības gadījumā, kad ražotājs, pārdevējs vai pakalpojuma sniedzējs nav izpildījis līgumsaistības vai ir tās izpildījis daļēji. Līdz ar to minētie līguma noteikumi ir netaisnīgi līguma noteikumi.

Nomas līguma 2.6.punkta noteikums paredz, ka *Ja Nomnieks konstatē Nomas priekšmeta nepilnības un/vai trūkumus pēc Pirkuma līguma noslēgšanas, nav paziņojis par tiem Iznomātājam, Nomniekam ir pienākums pieprasīt, lai Pārdevējs pats par saviem līdzekļiem šādus trūkumus un/vai nepilnības novērš vai samaina Nomas priekšmetu uz atbilstošu bez trūkumiem vai nepilnībām. Nomniekam ir tiesības pieprasīt Iznomātāja vārdā attiecīgu pilnvarojumu, ar kuru Nomniekam ir tiesības Iznomātāja vārdā prasīt organizēt neatkarīgu ekspertīzi, lai noteiktu Nomas priekšmeta tehnisko stāvokli un ekspluatācijas kvalitāti.* Savukārt *Nomas līguma* 7.5.punkta noteikums paredz, ka *Nomniekam ir prasījuma tiesības Iznomātāja vārdā par visām nepilnībām, trūkumiem pret Pārdevēju, kā arī pret Trešām personām, kas kaut kādā veidā radījušas zaudējumus Iznomātājam sakarā ar Nomas priekšmetu, to bojājot vai prettiesiski lietojot (attiecīgajā gadījumā Nomniekam ir pienākums pieprasīt no Iznomātāja attiecīgās pilnvaras izsniegšanu noteikto darbību veikšanai).*

No finanšu līzings līguma būtības izriet tas, ka no pirkuma līguma izrietošās prasījuma tiesības pret pārdevēju līzings devējs nodod līzings ņēmējam – ... Tā kā ... kā nomnieks atbilst *PTAL* noteiktajai „patērētāja” definīcijai, tad (...) arī ir visas *PTAL* noteiktās tiesības, ja *Prece* neatbilst līguma noteikumiem. Tādējādi patērētājs kreditēšanas līguma noslēgšanas gadījumā, ja prece ir līguma noteikumiem neatbilstoša, var izmantot gan *PTAL* 28.pantā noteiktās tiesības, gan arī *PTAL* 31.pantā noteiktās tiesības. *Nomas līguma* 2.6.punkta noteikums, nosakot tikai konkrētus patērētāja prasījumus, ierobežo patērētāja tiesības. Ņemot vērā augstāk minēto, SIA „Unilīzings” kā *Preces* pircējs neatbilst patērētāja definīcijai un, pieprasot attiecīgu iznomātāja pilnvarojumu, patērētājs rīkosies iznomātāja vārdā, un uz patērētāju attieksies tikai *Civillikumā* noteiktais regulējums par atbildību par lietas trūkumiem. Tādējādi arī *Nomas līguma* 2.9.punkta noteikumā pieprasītais pilnvarojums neatbilst konkrētā līguma būtībai. Saskaņā ar *PTAL* 5.panta otrās daļas 4.punkta noteikumiem līguma noteikumi ir pretrunā ar līgumslēdzēju tiesisko vienlīdzību, ja noteic, ka patērētājs

atsakās no savām likumīgajām tiesībām. *PTAL* 6.panta trešās daļas 1.punktu šādi *Nomas līguma* 2.6. un 7.5.punkta noteikumi ir uzskatāmi par netaisnīgiem.

Nomas līguma 2.8.punkts paredz, ka *Ja Šķīrējtiesa* (Latvijas Komercbanku asociācijas šķīrējtiesa), izskatot *Pārdevēja pretenzijas sakarā ar Nomas priekšmeta pārņemšanu, atzīst Nomnieka atteikuma iemeslus par nepamatotiem, visus ar to saistītos izdevumus un Iznomātāja zaudējumus sedz Nomnieks. Nomas līguma* 12.2.punkts paredz visu strīdu starp pusēm izskatīšanu tikai Latvijas Komercbanku asociācijas Šķīrējtiesā. Arī *Pirkuma līguma* 6.2.punkts paredz strīdu izskatīšanu starp pusēm Latvijas Komercbanku asociācijas Šķīrējtiesā.

Saskaņā ar *PTAL* 6.panta trešās daļas 7.punkta noteikumiem par netaisnīgu līguma noteikumu ir uzskatāms tāds līguma noteikums, kas ierobežo vai izslēdz patērētāja tiesības vērsties tiesā un patērētāju tiesību aizsardzības iestādēs, paredz strīdu izskatīšanu tikai šķīrējtiesā. No konkrētās tiesību normas izriet, ka jebkurš līguma noteikums, kas kavēs patērētāju izmantot iepriekš minētās tiesības, būs uzskatāms par netaisnīgu.

Tādējādi *PTAC* norāda, ka, lai arī *Civilprocesa likumā* ir noteikts regulējums par šķīrējtiesām, tomēr strīdus, kuros viena puse ir patērētājs (kas ir uzskatāms par “vājāko līgumslēdzēju”) nebūtu pieļaujams izskatīt šķīrējtiesā, ņemot vērā, to, ka šķīrējtiesas spriedums nav pārsūdzams, šķīrējtiesas procesa izmaksas, kā arī to, ka nav noteikti stingrāki kritēriji šķīrējtiesas tiesneša kandidātiem. Tāpat arī jāņem vērā Satversmes tiesas 2005.gada 17.janvāra spriedumā Lietā Nr.2004-10-01 9.3.2.rindkopā norādītais, ka patērētāju tiesības paredz īpašus ierobežojumus šķīrējtiesas līguma noslēgšanai. Arī Administratīvās apgabaltiesas 2005.gada 30.septembra spriedumā Lietā Nr.C 30519003 AA 490-05/5 ir norādīts, ka ar patērētāju noslēgtā līgumā šķīrējtiesas klauzula ir netaisnīgs līguma noteikums un līdz ar to atzīstams par spēkā neesošu. Līdz ar to iepriekš minētie līgumu noteikumi, ņemot vērā, ka ... tiem nav izteikusi īpašu piekrišanu, un to, ka *PTAL* 6.panta trešās daļas 7.punkts ir speciālā tiesību norma attiecībā pret *Civilprocesa likuma* 487.panta noteikumiem, ir netaisnīgi līguma noteikumi.

Nomas līguma 3.1.punktā noteikts, ka .....*Ja Nomas priekšmeta nodošana Nomniekam tiek aizkavēta Pārdevēja vainas dēļ, tad Iznomātājs par šādu kavējumu nav nekādā gadījumā atbildīgs. Iznomātājs nav atbildīgs par Nomas priekšmeta piegādes termiņa kavējumu vai pilnīgu vai daļēju nepiegādi. Savukārt Nomas Priekšmeta pilnīga vai daļēja nepiegāde neatbrīvo Nomnieku no šī Līguma izpildes. Savukārt Nomas līguma* 3.2.punkts paredz, ka *No Pirkuma līguma noslēgšanas dienas Nomnieks uzņemas Nomas priekšmeta piegādes risku.*

No konkrētā *Nomas līguma* būtības izriet tas, ka viens no galvenajiem līzinga devēja uzdevumiem ir dot līzinga ņēmējam iespēju lietot līzinga objektu, jo finanšu līzinga līgums sevī ietver arī nomas līguma pazīmes. Arī *Civillikuma* 2130.pants paredz šādu iznomātāja pienākumu. *Pienākums dot iespēju lietot...attiecas kā uz reāllīgumu, tā uz konsensuāllīgumu, un tas pastāv visu līguma darbības laiku. Īpašnieks nevar atsaukties uz savām īpašuma tiesībām un traucēt izīrētās lietas lietošanu, jo viņš savas tiesības ir labprātīgi ar līgumu aprobežojis* (Torgāns K. Latvijas Republikas Civillikuma komentāri. Saistību tiesības (1401.-2400.p.) R: Mans Īpašums, 2000, 479.lpp). Kaut gan saskaņā ar

īpatnēju finansētā līzings konstrukciju pārdevējs piegādā lietu tieši līzings ņēmēja lietošanā. Līdz ar to var uzskatīt, ka pārdevējs darbojas līzings devēja uzdevumā un tāpēc līzings devējam būtu jāatbild līzings ņēmējam par pārdevēja nokavēto piegādi (Reinicke D., Tiedtke K. Leasing (Sonderdruck aus Kaurecht).- Berlin: Luchterhand, 1992.-S. 31). Tādējādi risks par līzings objekta piegādes pienākuma neīstenošanu nevar tikt uzlikts līzings ņēmējam atbilstoši šiem līguma noteikumiem, liekot līzings ņēmējam nokārtot savas saistības neatkarīgi no līzings objekta piegādes fakta, tādējādi liedzot līzings ņēmējam lietot līzings objektu. Līdz ar to konkrētais līguma noteikums rada būtisku neatbilstību pušu tiesībās un pienākumos par sliktu patērētājam, jo konkrētajā gadījumā līzings devējam ir tiesības neizpildīt savu pienākumu – nodot nomas objektu patērētāja lietošanā, bet prasīt no patērētāja viņa saistību izpildi pilnā apmērā. Šādi līguma noteikumi patērētāju nostāda neizdevīgā stāvoklī un ir pretrunā ar labticīguma prasībām un saskaņā ar *PTAL* 6.panta trešās daļas 1.punktu ir netaisnīgi līguma noteikumi.

Nomas līguma 4.5.punktā (Projekta 4.6.punktā) paredzēts, ka Ja Pārdevējs nav piegādājis Nomas priekšmetu Pirkuma līgumā norādītajā termiņā vai īpašuma tiesības uz Nomas priekšmetu nepāriet Iznomātājam no tās neatkarīgu iemeslu dēļ, un Pārdevējs 14 (četrpadsmit) kalendāro dienu laikā pēc Iznomātāja rakstveida pretenzijas saņemšanas dienas pilnīgi vai daļēji nav atdevis Iznomātājam pirkuma maksu, tad Nomniekam ir pienākums 14 (četrpadsmit) kalendāro dienu laikā pēc Iznomātāja rakstveida pretenzijas saņemšanas samaksāt Iznomātājam neizmaksāto Nomas priekšmeta vērtību, t.sk. PVN (no kuras atņemta Iznomātājam atdotās pirkuma maksas daļa), kā arī Procentus (kredītprocentus) līdz mēnesim, kurš seko mēnesim, kurā izbeigts Pirkuma līgums. Ar dienu, kad Nomnieks ir samaksājis Iznomātājam šajā punktā minētās summas, tas iegūst regresa prasījuma tiesības pret Pārdevēju.

PTAC norāda, ka saskaņā ar *Civillikuma* 1779.panta noteikumiem pienākums atlīdzināt zaudējumus ir tam, kas tos ir nodarījis. Savukārt, ja pārdevējs līgumā noteiktās saistības neizpilda no patērētāja neatkarīgu iemeslu dēļ, tad nebūtu samērīga līzings devēja prasība pret patērētāju par zaudējumu atlīdzību, kurus līzings devējam nodarījis pārdevējs, ņemot vērā, ka līzings devējs līgumu ir noslēdzis arī ar pārdevēju. Turklāt konkrētajā gadījumā, ja līzings devējs nesaņem savā īpašumā lietu, tad viņš nevar to nodot arī līzings ņēmēja lietošanā, kas, kā jau iepriekš tika konstatēts, ir līzings devēja pienākums, kas izriet no *Nomas līguma*. Tādējādi līzings devējs saņem gandrīz pilnu pirkuma summu no līzings ņēmēja, kā arī viņam ir tiesības pirkuma līguma izbeigšanas dēļ pieprasīt no pārdevēja līzings ņēmēja samaksāto pirmo iemaksu. Savukārt līzings ņēmējs paliek beztiesīgā stāvoklī, kaut arī, ņemot vērā *PTAL* 30.panta (kā arī *Civillikuma* 1663.panta) noteikumus, patērētājam ir tiesības šādā gadījumā vienpusēji atkāpties no līzings līguma un prasīt visu līzings devējam veikto maksājumu atmaksāšanu, kā arī visu zaudējumu atlīdzināšanu. Turklāt jau saskaņā ar *Pirkuma līguma* 3.6.punktu SIA „Unilīzings” ir tiesības pārdevēja nokavējuma gadījumā izbeigt no *Pirkuma līguma* izrietošās attiecības, un pieprasīt pārdevējam visu tam samaksāto naudas summu nekavējošu atmaksu. Saskaņā ar *PTAL* 5.panta otrās daļas 4.punkta noteikumiem līguma noteikumi ir pretrunā ar līgumslēdzēju pušu tiesisko vienlīdzību, ja noteic, ka patērētājs atsakās no savām likumīgajām tiesībām. Saskaņā ar *PTAL* 6.panta trešās daļas 1.punktu šādi *Nomas līguma* 4.5.punkta noteikumi ir uzskatāmi par netaisnīgiem.

Nomas līguma 6.8.punktā paredzēts, ka Ja Nomas priekšmets tiek sabojāts, iznīcināts vai pazaudēts/nozagts tādā veidā, ko nevar uzskatīt par apdrošināšanas gadījumu, vai apdrošināšanas atlīdzība nesedz pilnībā visu zaudējumu summu, vai Nomnieks nepilda apdrošināšanas līguma noteikumus, kā arī Nomas priekšmeta pilnīgas bojāejas gadījumā, kad saskaņā ar apdrošināšanas līgumu apdrošināšanas gadījums neiestājas vai Nomas priekšmeta pilnīgas bojāejas brīdī Nomas priekšmets nav bijis apdrošināts pret visiem iespējamiem riskiem, kā rezultātā netiek izmaksāta apdrošināšanas atlīdzība, Nomniekam ir pienākums 14 (četrpadsmit) dienu laikā pēc tam, kad apdrošinātājs paziņojis, ka apdrošināšanas atlīdzība netiks izmaksāta, samaksāt Iznomātājam nejaušas sabojāšanas, iznīcināšanas vai pazaudēšanas/nozagšanas brīdī nesamaksāto Nomas maksājumu (t.sk. Procentu (kredītprocentu) summu un Līgumsodu).....

Konkrētajā gadījumā jāņem vērā *Civillikuma* 1753.panta noteikumus, kas paredz, ka procenti ir atlīdzība par kapitāla lietošanu. Šajā gadījumā, uzliekot patērētājam pienākumu veikt līzinga maksājumus pilnā apmērā, līzinga devējs jau pirms termiņa saņem atlīdzību par visiem saviem izdevumiem un līdz ar to nevar pretendēt uz procentiem par pirms termiņa atmaksāto pirkuma maksu (Martinek M. Moderne Vertragstypen. Band I. Leasing und Factoring.- Muenchen: Beck, 1991. – S. 68). Saskaņā ar *Civillikuma* 1774.panta noteikumiem nejaušs zaudējums nevienam nav jāatlīdzina, tādējādi arī netaisnīgi būtu likt patērētājam likt atlīdzināt arī aizdevējam nejauši radušos zaudējumus – t.i. šajā gadījumā – atrauto peļņu, ņemot vērā, ka nejauša zaudējuma gadījumā nav iespējams konstatēt šāda zaudējuma cēlonisko sakaru ar kādas personas prettiesisku rīcību, kā arī nav atbildības otra priekšnoteikuma – vainas. Šāds līguma noteikums patērētāju nostāda neizdevīgā stāvoklī un ir pretrunā ar labticīguma prasībām un saskaņā ar *PTAL* 6.panta trešās daļas 1.punktu ir netaisnīgs līguma noteikums.

Nomas līguma 8.6.punkts paredz, ka Ja Iznomātājam rodas šaubas par Nomnieka finansiālo stāvokli un reputāciju, Iznomātājam ir tiesības jebkurā brīdī šī Līguma darbības laikā pieprasīt no Nomnieka viņa saistību papildus nodrošinājumu hipotēkas, galvojuma, bankas izsniegtās garantijas vai citā veidā. Šajā gadījumā Nomniekam ir pienākums viena mēneša laikā izpildīt Iznomātāja prasību. Pretējā gadījumā Iznomātājam ir tiesības vienpusēji izbeigt šī Līguma darbību.

No konkrētā līguma noteikuma nav saprotams, kādu šaubu gadījumā iznomātājam ir tiesības pieprasīt saistību papildus nodrošinājumu - nav konkrētāk norādīti gadījumi, kādos šādas šaubas varētu rasties. Tādējādi no līguma noteikuma izriet, ka praktiski jebkurā gadījumā nepaskaidrojot iznomātājs var pieprasīt no nomnieka papildus nodrošinājumu, piemēram, redzot presē rakstu par nomnieka zaudējumu sakarā ar vētru. Šāds līguma noteikums patērētāju nostāda neizdevīgā stāvoklī un ir pretrunā ar labticīguma prasībām un saskaņā ar *PTAL* 6.panta trešās daļas 1.punktu ir netaisnīgs līguma noteikums.

Nomas līguma 9.2.2.punktā ir noteiktas Iznomātāja tiesības vienpusēji atkāpties no līguma un pieprasīt nomniekam no tā izrietošu saistību izpildi pirms termiņa, ja Nomnieka darbības vai bezdarbības rezultātā būtiski samazinās Nomas priekšmeta vērtība, pie kam Nomas priekšmeta vērtības būtiska samazināšanās pārsniedz parasto Nomas priekšmeta nolietojumu.

PTAC norāda, ka nomas līgums starp līzinga devēju un patērētāju būtu vērtējams saistībā ar tiesību normām, kas regulē nomaksas pirkuma līguma noslēgšanu, jo abos līgumos

patērētājs samaksā preces cenu, kā arī maksu par šīs preces lietošanu (t.sk. sniegtajiem finanšu pakalpojumiem), kas iekļautas patērētāja veicamajos regulārajos maksājumos. Īpašuma tiesības uz konkrēto preci finanšu līzings gadījumā paliek lietas iznomātājam – kredīta devējam (atkarībā no noslēgtās pušu vienošanās), savukārt nomaksas pirkuma gadījumā – preces pārdevējam (atkarībā no *Civillikuma* 2069.pantā noteiktā nomaksas pirkuma veida), savukārt nejaušības risks par preci tiek uzlikts pircējam nomaksas pirkuma gadījumā, bet finanšu līzings gadījumā – līzings ņēmējam. Tādējādi šo minēto kopīgo iezīmju dēļ nomas izpirkuma līgums starp kredīta devēju (iznomātāju) un patērētāju ir pielīdzināms *Civillikuma* 2069.pantā un turpmākajos pantos reglamentējamam nomaksas pirkuma līgumam. Līdz ar to saskaņā ar *Civillikuma* 1505.panta noteikumiem secināms, ka puses patiesībā gribējušas noslēgt nomaksas pirkuma līgumu. Nomaksas pirkuma līguma, kur īpašuma tiesības paliek pārdevējam līdz pēdējā maksājuma veikšanas brīdim, noslēgšanas gadījumā pircējs jau uzreiz ar pirkuma priekšmeta nodošanas brīdi iegūst tā lietošanas tiesības (*Civillikuma* 2070.pants). Saskaņā ar *Civillikuma* 2070.panta noteikumiem pārdevējs ir tiesīgs prasīt izbeigt līgumu tikai tad, ja atlikusī objekta vērtība vairs nesedz nenokārtotos maksājumus. Ņemot vērā, ka konkrētais līgums vērtējams saskaņā ar *Civillikuma* nomaksas pirkuma regulējumu, tad šāds līguma noteikums patērētāju nostāda neizdevīgā stāvoklī un ir pretrunā ar labticīguma prasībām un saskaņā ar *PTAL* 6.panta trešās daļas 1.punktu ir netaisnīgs līguma noteikums.

Nomas līguma 9.2.4.punkta noteikums, kurš paredz iznomātāja tiesības vienpusēji atkāpties no līguma, ja *galvinieks, kas galvojis par Nomnieka, no šī Līguma izrietošo saistību, izpildi, ir reorganizēts, likvidēts, vai ir pasludināta Galvinieka maksātnespēja* uzskatāms par netaisnīgu līguma noteikumu, jo konkrētajā gadījumā patērētājam netiek dota iespēja piedāvāt citu galvotāju. Šādi iznomātājam tiek noteiktas priekšrocības lauzt līgumu un priekšlaicīgi prasīt visu no tā izrietošo saistību izpildi pirms termiņa, šāds līguma noteikums patērētāju nostāda neizdevīgā stāvoklī un ir pretrunā ar labticīguma prasībām un saskaņā ar *PTAL* 6.panta trešās daļas 1.punktu ir netaisnīgs līguma noteikums.

Nomas līguma 9.2.punktā ir noteikts, ka *Iznomātājam ir tiesības vienpusēji atkāpties no šī Līguma un pieprasīt Nomniekam no tā izrietošu saistību izpildi pirms termiņa...*, kā arī tālāk nedefinēti konkrēti gadījumi, kuros Iznomātājam ir šādas tiesības, *Nomas līguma* 9.3.punktā paredzēts, ka šādā gadījumā *Iznomātājam nav jāatdod Nomniekam no tā saņemtā Komisijas maksa, kā arī Nomas maksājumi saskaņā ar šī līguma noteikumiem.* Savukārt *Nomas līguma* 9.4.punktā ir noteikts *Ja Iznomātājs vienpusēji pirms termiņa atkāpjas no šī Līguma, Nomnieks neatsaucami pilnvaro Iznomātāju bez papildus juridisko procedūru uzsākšanas pārņemt savā valdījumā Nomas priekšmetu, un pēc sava ieskata pārdot Nomas priekšmetu Trešajai personai.* *Nomas līguma* 9.5.1.punktā noteikts, ka *Iznomātāja vienpusējas atkāpšanās gadījumā Nomniekam jāsamaksā Iznomātājam naudas summa, kas veidojas kā starpība starp to summu, ko Iznomātājs ieguvis pārdodot Nomas priekšmetu un nesāņemtajiem Nomas maksājumiem.*

No iepriekš minētajiem līguma noteikumiem izriet tas, ka SIA „Unilīzings” var paralēli prasīt no patērētāja *Nomas līgumā* noteiktajos gadījumos gan nesamaksāto maksājumu samaksu, gan arī *Preces* nodošanu. Neatbilstība starp pušu tiesībām un pienākumiem konkrētajā gadījumā ir radusies tādēļ, ka no minētajiem *Nomas līguma* noteikumiem izriet, ka iepriekš minētās darbības neizslēdz viena otru – tās var tikt piemērotas

kumulatīvi. Nomnieks, kurš kavē maksājumus, nebūs spējīgs izpildīt savu pienākumu paātrinātas samaksas pieprasīšanas gadījumā, ja viņam tiek atņemtas tiesības lietot līzings objektu tajā pašā laikā. Kā jau iepriekš tika konstatēts, tad konkrētajam līgumam piemērojami *Civillikuma* noteikumi par nomaksas pirkuma līgumu. Šādi līguma noteikumi ir pretrunā arī ar *Civillikuma* 2070.pantu, kurā noteikts, ka pārdevējs (šajā gadījumā iznomātājs) vienpusējas atkāpšanās no līguma gadījumā var prasīt līguma atcelšanu un pārdotās mantas atdošanu līdz ar atlīdzību par lietošanu starplaikā no mantas nodošanas pircējam līdz atdošanai pārdevējam un par pēdējam nodarītajiem zaudējumiem. Summā, kas pārdevējam uz šā pamata pienākas no pircēja, ieskaitāmi visi pircēja izdarītie maksājumi, un ja tie pārsniedz šo summu, tad atlikums atmaksājams pircējam. Līdz ar to šādi *Nomas līguma* 9.2., 9.3., 9.4., 9.5.1.punktu noteikumi patērētāju nostāda neizdevīgā stāvoklī un ir pretrunā ar labticīguma prasībām un saskaņā ar *PTAL* 6.panta trešās daļas 1.punktu ir netaisnīgi līguma noteikumi.

Nomas līguma 9.7.punktā noteikts, ka gadījumā, ja nomnieks vēlas pirms Maksājumu grafikā noteiktā termiņa samaksāt vienu vai vairākus nomas maksājumus, tad *Šajā gadījumā Nomnieka pienākums ir samaksāt Iznomātājam Priekšapmaksas kompensāciju. Noteikumu* 19.punkts paredz, ka kredīta devējam nav tiesību pieprasīt kompensāciju par kredīta saistību pildīšanu pirms noteiktā termiņa. SIA "Unilīzings" pretēji *Noteikumu* 11.5.punktam nav norādījusi, ka patērētājam ir tiesības uz taisnīgu kopējo kredīta izmaksu samazinājumu, ja viņš atmaksu veic pirms noteiktā termiņa. Šāds līguma noteikums patērētāju nostāda neizdevīgā stāvoklī un ir pretrunā ar labticīguma prasībām un saskaņā ar *PTAL* 6.panta trešās daļas 1.punktu ir netaisnīgs līguma noteikums.

Pirkuma līguma beigās norādīts, ka līdzēji ir *apsprieduši visus šī līguma noteikumus un vienojušies par tiem.*

PTAC norāda, ka lai noteiktu, vai līguma noteikumi ir uzskatāmi par individuāli apspriestiem, nepieciešams konstatēt, vai patērētājam ir bijusi reāla iespēja ietekmēt attiecīgā līguma noteikumus. Tātad, tieši šis apstāklis, vai patērētājam ir bijusi reāla iespēja ietekmēt līgumu, vai viņam ir iespēja izteikt savu līguma variantu, grozīt tā noteikumus, ir svarīgs, lai pateiktu, ka līgums ir uzskatāms par savstarpēji apspriestu. Kā jau iepriekš tika konstatēts, tad *Pirkuma līgums* sastādīts iepriekš un (...) nav bijušas iespējas ietekmēt tā noteikumus. Saskaņā ar tiesību doktrīnu, ja pakalpojuma sniedzējs piedāvājis patērētājam standarta līgumu, bet pēc pārrunām līgums tika parakstīts bez jebkādam izmaiņām, līguma noteikumi ir uzskatāmi par savstarpēji neapspriestiem un uz tiem attiecas direktīvas 93/13/EEK par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos prasības (Howells G., Wihelmsson Th., EC Consumer Law, Aldershot, Brookfield USA, Singapore, Sydney, Ashgate/Darhmouth, 1997, 93.lpp). *PTAL* 6.panta septītajā daļā noteikts, ka, ja *Ja ražotājs, pārdevējs vai pakalpojuma sniedzējs apgalvo, ka līguma noteikumi ir savstarpēji apspriesti ar patērētāju, viņa pienākums ir to pierādīt.* Ņemot vērā, ka par netaisnīgiem līguma noteikumiem saskaņā ar *PTAL* 6.panta noteikumiem uzskatāmi tikai tādi līguma noteikumi, kuri nav tikuši ar patērētāju apspriesti, tad šāds līguma noteikums patērētāju nostāda neizdevīgā stāvoklī un ir pretrunā ar labticīguma prasībām un saskaņā ar *PTAL* 6.panta trešās daļas 1.punktu ir netaisnīgs līguma noteikums.

Ņemot vērā iepriekš minēto, saskaņā ar *Civillikuma* 1505.,1753.,1774.,2069.,2070, *Noteikumu* 11.1.,11.4.apakšpunktiem un *Pielikumu*, *PTAL* 3.panta 2. un 3.punktu, 6.panta pirmo daļu, 6.panta trešās daļas 1.,3. un 7.punktu, piekto un septīto daļu, 30.pantu, 31.pantu,

33.panta otro un ceturto daļu un pamatojoties uz *PTAL* 25.panta ceturtās daļas 6.punktu un astotās daļas 1.punktu, desmito daļu, Patērētāju tiesību aizsardzības centrs

uzdod:

SIA „Unilīzings” mēneša laikā no lēmuma spēkā stāšanās dienas:

1)(...)

2)pārtraukt pildīt šajā administratīvajā aktā konstatētos netaisnīgos *Nomas līguma* 2.1.3., 2.2., 2.6., 2.10., 2.8., 3.1., 3.2., 4.5., 6.8., 7.5., 8.6., 9.2.2., 9.2.4., 9.2., 9.3., 9.4., 9.5.1., 9.7., 12.2.punkta un *Pirkuma līguma* 6.2.noteikumus attiecībā uz strīdiem, kas ir radušies starp SIA „Unilīzings” un (...), kā arī noteikumu, kas paredz, ka līdzēji ir apsprieduši visus līguma noteikumus;

3)novērst patērētāju tiesību pārkāpumus, grozot administratīvā akta lemjošās daļas 2.punktā minētos līguma noteikumus un tiem līdzīgus līguma noteikumus ar citiem patērētājiem noslēgtajos līgumos, ja vien patērētāji nav šiem līguma noteikumiem izteikuši īpašu piekrišanu, grozīt šāda satura izpirkuma nomas līguma un pirkuma līguma noteikumus patērētājiem piedāvātos līguma projektus;

4)sniegt informāciju *PTAC* par administratīvā akta izpildi pirms administratīvā akta lemjošajā daļā noteiktā izpildes termiņa beigām atbilstoši *PTAL* 25.panta desmitās daļas noteikumiem.

(...)

Saskaņā ar *Administratīvā procesa likuma* 70.panta pirmo daļu, 76.panta pirmo daļu un otro daļu, 79.panta pirmo daļu un *Patērētāju tiesību aizsardzības likuma* 25.panta pirmo daļu šo administratīvo aktu var apstrīdēt Latvijas Republikas Ekonomikas ministrijā viena mēneša laikā kopš tā paziņošanas adresātam, iesniedzot iesniegumu par administratīvā akta apstrīdēšanu *PTAC*.

Direktore

(paraksts)

B.Vītoliņa

(zīmogs)

IZRAKSTS PAREIZS

(...)